

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

"Təsdiq edirəm"
"Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları" üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən:
 dos. Z. I. Məmmədov
"14" 02 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 050810 – "Turizm işinin təşkili"

Fakültə: İqtisadiyyat və idarəetmə.

Kafedra: Coğrafiya və onun tədrisi metodikası.

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "S/f Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili"

Fənn proqramı: Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi elmi metodiki şurasının coğrafiya bölməsinin 2006- ci il 12 dekabr 2 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmiş proqram toplusu

Kodu: IPFS-B09

Tədris ili: III (2024-2025) Semestr: VI

Tədris yükü: 75 saat (45 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 8

Auditoriya N:

Saat:

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: baş müəllim Əliyev Cavidan Rəhim oğlu

Məsləhət günləri və saati:

E-mail ünvanı:

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Əli Məmmədov küçəsi 40

III. Tövsiiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. Cəbbarov Ə.X. Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili. Bakı-2017
"Turizm haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 27 iyul 1999.
2. Rəhimov S.H. Turizm-ekskursiya işinin təşkili. "Mütərcim", Bakı: 2004.
3. Ağakərimov M.M., Babazadə S.İ. Ekskursiya və ekskursiya rəhbəri. Bakı: 2006.
4. Hüseynov İ., Əfəndiyev N. "Turizmin əsasları", Bakı: 2006.
5. Yeqanlı S.T., Hacıyev E.M. Turizm. Bakı: 2006.

Əlavə

1. Bilalov B.Ə. Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi. Bakı: "Mütərcim", 2006.
2. Bilalov B.Ə. Turizmin menecmenti. Bakı: "Mütərcim", 2005.
3. Məstanov T.Q. Turizm taleyimidir. Bakı, 2000
4. Məmmədov C.A., Soltanova H.B., Rəhimov S.H. Beynəlxalq turizmin coğrafiyası, Bakı: "R.N.Novruz-94", 2002.
5. Емельянов Б.В. «Экскурсоведение», М.: Турист, 1992.

IV. Perekvizitlər: Öncə Beynəlxalq turizmin coğrafiyası fənni tədris olunmalıdır.

V. Korekvizitlər: Eyni vaxtda Turizmdə nəqliyyat xidməti fənninin tədris olunması əhəmiyyətlidir

VI. Fənnin təsviri, məqsədi: "Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili" fənni "Turizm və otelçilik" ixtisasında təhsil alan tələbələr üçün nəzərdə tutulmuşdur. Fənnin tədrisində tələbələr ekskursiyanın mahiyyəti, onun xüsusiyyətləri, ekskursiyanın hazırlanmasının əsas mərhələləri və keçirilməsi metodikası, turist marşrutlarının təşkili qaydsalarını öyrənirlər. Həmçinin tələbələrə turist

marşrutlarında nəqliyyatdan istifadə, respublikamızın xarici ölkələrlə turizm əlaqələri və s. məsələlər aşılır. Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili fənninin predmeti. Turiz-ekskursiya işinin təşkili tarixindən. Səyahətlər və ekskursiyalar bürosunda istehsalat ekskursiyasının proqramı ilə tanışlıq. Tələbələrə çatdırılacaq əsas məqamlar. Kursun nəzəri baxımdan mənimsənilməsi.

Kursun təcrübə mənimsənilməsi, ekskursiyanın işlənilib hazırlanması və onun keçirilməsi vərdişlərinə yiyələnməsi. "Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili" kursunun turizm sahəsində mütəxəssislər hazırlanması sistemində yeri. Ekskursiya fəaliyyətinin nəzəri aspektləri. Ekskursiyaşünaslığın təlim-tərbiyə işində əhəmiyyəti.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarlı olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyl 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə, 30 bal kollokviumlara görə. Əgər fənn həm seminar və həm də laboratoriya varsa onda 10 bal isə laboratoriyaya görə verilir.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024 cü il tarixi qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzərə alınır. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçilmiş material dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açə bilər.
- 8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanəqədərki ballar əsasında)

91 – 100 bal	Əla	A
81 – 90 bal	Cox yaxşı	B
71 – 80 bal	yaxşı	C
61 – 70 bal	kafi	D
51 – 60 bal	qənaətbəxş	E
51 baldan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülecək.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 45 saat 30 saat seminar Cəmi: 75 saat

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> , seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat	Saat	Tarix
1	2	3	4	5
	Mühazirə və seminar mövzuları			
1	Mövzu. Turizmin formaları, növləri. Turist marşrutları Plan: 1. Turist marşrutlarının növləri 2. Turist marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər	2	2	

	Mənbə: [2;3; 4; 5; 7; 8;]			
2	Mövzu. Tur və onun əhəmiyyəti Plan: 1. Fərdi və zərf turları 2. Turun istehlak xüsusiyyətləri və qonaqpərvərlik Mənbə: [2;3; 4; 5; 7;]	2		
3	Turun lahiyələşdirilməsi Plan: 1. Turların lahiyəşdirilməsi 2. Turizm marşrutlarının hazırlanmasının metodologiyası 3. Turların lahiyəşdirilməsi zamanı tələblər Mənbə: [2;3; 4; 5; 7; 8;]		2	
4	Turların formalaşdırılmasındakı resurslar və onların planlaşdırılması Plan: 1. Turların formalaşdırılmasındakı resurslar 2. Turların formalaşdırılmasındakı resursların planlaşdırılması Mənbə: [2;3; 4; 5; 7; 8;]			
4	Mövzu. Ekskursiyaşünaslıq elm kimi Plan. 1. Ekskursiya nəzəriyyəsinin yaranması 2. Ekskursiya fəaliyyət növü və ünsiyyət forması kimi 3. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri. Mənbə: [2; 5; 6; 7; 10;]	2	2	
5	Mövzu. Ekskursiya anlayışı, mahiyyəti və təsnifatı Plan: 1. Ekskursiya haqqında anlayış 2. Ekskursiya mövzusunun mahiyyəti 3. Ekskursiya obyektlərinin təsnifatı Mənbə: [2;3; 4; 5; 7; 8;]	2		
6	Mövzu. Ekskursiya pedoqoji proses kimi Plan: 1. Ekskursiya pedoqoji prosesin bir hissəsi kimi 2. Ekskursiya rəhbərinin fəaliyyət komponentləri Mənbə: [2;3; 4; 5; 7; 8;]	2	2	
7	Mövzu. Ekskursiyada psixoloji elementlərin öyrənilməsi Plan. 1. Ekskursiyada psixoloji elementlər 2. Ekskursiya dərkətmə prosesi kimi 3. Ekskursiyada induktiv və deduktiv dərkətmə metodları 4. Ekskursiyada məntiqlik Mənbə: [2; 3,6;7; 8;]	2		
8	Mövzu. Ekskursiya rəhbərlərinin işinin təşkili. Ekskursiya rəhbərinin sənəti Plan: 1. Ekskursiya rəhbərinin işi 2. Ekskursiya rəhbərinin şəxsiyyəti 3. Ekskursiya rəhbərinin təşkilatçılıq qabiliyyəti 4. Ekskursiya rəhbərinin peşə etikası Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7; 8; 10;]	2	2	
9.	Mövzu. Ekskursiya rəhbərinin peşəkarlığı Plan. 1. Ekskursiya rəhbərinin bilik, bacarıq və vərdisləri 2. Ekskursiya rəhbərinin intuisiyası 3. Ekskursiya rəhbərinin qrupla tanışlığı 4. Ekskursiya vaxtına riayət edilməsi Mənbə: [1; 2; 3; 4; 6; 7; 8; 10;]	2		

10.	Mövzu. Ekskursiya rəhbərinin nitqi Plan. 1. Ekskursiyada şifahi nitq 2. Ekskursiyada şifahi nitqin əsas xüsusiyyətləri 3. Ekskursiyada nitqin dinləmə elementləri 4. Ekskursiyada nitqin görmə elementləri Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7; 8.]	2	2	
11.	Mövzu. Ekskursiyanın təşkili texnologiyası Plan. 1. Ekskursiya obyektlərinin seçimi və istifadəsi 2. Ekskursiyada metodiki üsulların təsnifatı 3. Ekskursiyanın təşkili texnologiyası Mənbə: [2; 3; 4; 5; 7; 8.]	2		
12.	Mövzu. Ekskursiyanın hazırlanması Plan. 1. Ekskursiyada hazırlıq işinin təşkili 2. Ekskursiya mövzusunun, məqsədini müəyyən etmək, mövzunun seçilməsi 3. Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi 4. Ekskursiyaya marşrutunun tərtibi Mənbə: [2; 3; 4; 6.]	2	2	
13.	Mövzu. Ekskursiyanın keçirilməsi Plan. 1. Ekskursiya obyektlərinə baxış, və obyektlərin nümayiş etdirilməsi 2. Ekskursiyanın aparılması və onun əsas üsulları 3. Ekskursiyanın keçirilməsinin bəzi texniki məsələləri 4. Ekskursiya rəhbəri və sürücü Mənbə: [2; 3; 4; 6.]	2	2	
14.	Mövzu. Yaşayış məntəqələrinə ekskursiyanın təşkili Plan. 1. Yaşayış məntəqələrinə ekskursiya 2. Şəhər üzrə icmal ekskursiyanın aparılmasının metodoloji üsulları 3. Şəhərkənarı ekskursiyalar Mənbə: [2; 3; 6; 7.]	2	2	
15.	Mövzu. Təbiətşünaslıq və tarixi mövzularda ekskursiyalar. Plan. 1. Təbiətşünaslıq ekskursiyaları, onların təsnifatı 2. Təbiətşünaslıq ekskursiyalarının keçirilməsinin metodikası 3. Tarixi ekskursiyaların təsnifatı 4. Hərbi-tarixi mövzularda ekskursiyaların keçirilməsinin əhalinin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında əhəmiyyəti Mənbə: [3; 6; 7; 9; 10]	2	2	
16.	Mövzu. İncəsənətşünaslıq və ədəbi ekskursiyalar. Plan. 1. İncəsənətşünaslıq ekskursiyalarının növləri 2. Teatr binaları ekskursiya obyektləri kimi 3. Ədəbi mövzularda ekskursiyalar 4. Muzey ekskursiyaları. Mənbə: [2; 3; 5; 6; 7]	2	2	
17.	Mövzu. Memarlıq-şəhərsalma mövzusunda və icmal (çoxplanlı) şəhər ekskursiyaları Plan. 1. Memarlıq-şəhərsalma ekskursiyalarının təsnifatı 2. Dini memarlıq abidələri, müqəddəs yerlər, zəvvarlıq və ölkə mədəniyyətinin saxlanması, inkişafında dini yerlərin rolu 3. İcmal şəhər ekskursiyalarının tipləri Mənbə: [1; 2; 3; 5; 7]	2	2	
18.	Mövzu. İstehsalat ekskursiyaları. Plan.	2	2	

	1. İstehsalat ekskursiyalarının təsnifatı 2. İstehsalat ekskursiyaları obyektlərinin spesifik xüsusiyyətləri; istehsalat ekskursiyalarının marşrutları 3. Müəssisədə ekskursantların texniki təhlükəsizlik qaydaları Mənbə: [2; 3; 4; 5; 7;]			
19.	Mövzu. Ekskursiya xidmətinin təşkiuli Plan. 1. Əhalinin müxtəlif qruplarına göstərilən ekskursiya xidməti 2. İstirahət yerlərində ekskursiya xidmətinin təşkili 3. Səyahət edən turistlərə nəqliyyat xidməti 4. Turist təşkilatında dispetçer xidməti Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7]	2	2	
20.	Mövzu. Turist və ekskursantların təhlükəsizliyi Plan. 1. Turist səfərində iştirakçıların təhlükəsizliyi 2. Ətraf mühitin turistlərə təsiri və mühit amilləri 3. Şəxsi təhlükəsizlik və əmlakın mühafizəsi 4. Turistlərin nəqliyyatla daşınma mərhələsi Mənbə: [2; 3; 4; 6; 7]	2	2	
22.	Mövzu. Turizm-ekskursiya kadrları. Plan. 1. Turizm-ekskursiya müəssisələrində ştatda olan işçilər 2. Turizm-ekskursiya sahəsi üçün kadrların hazırlanması 3. Azərbaycanın ali təhsil müəssisələrində turizm sektoru üçün peşəkar kadrların hazırlanması və bu sahədə mövcud problemlər. Mənbə: [1; 2; 5; 6; 7; 8]	3	2	
	Cəmi: 75 saat	45	30	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Turizm sənayesi bir çox ölkələrin iqtisadiyyatında mühüm rol oynayır. Dünyanın bir sıra ölkələrində minlərlə insanın məşğulluğunu təşkil edən və təsərrüfatın bütün sahələri ilə əlaqədə fəaliyyət göstərən, geniş maddi texniki bazaya malik olan, dayanaqlı inkişaf edən turizm sənayesi mövcuddur.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

Fənnin sonunda tələbələr akademik biliklər alaraq savadlı ekskursiya rəhbəri kiki fəaliyyət göstərə bilər

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

İmtahan sualları:

1. Turist marşrutlarının növləri
2. Turist marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər
3. Fərdi və zərf turları
4. Turun istehlak xüsusiyyətləri və qonaqpərvərlik
5. Turların lahiyəşdirilməsi
6. Turların lahiyəşdirilməsi zamanı tələblər
7. Turların formalaşdırılmasındakı resurslar
8. Turların formalaşdırılmasındakı resursların planlaşdırılması

9. Ekskursiya nəzəriyyəsinin yaranması
10. Ekskursiya fəaliyyət növü və ünsiyyət forması kimi
11. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
12. Ekskursiya mövzusunun mahiyyəti
13. Ekskursiya obyektlərinin təsnifatı
14. Ekskursiya pedoqoji prosesin bir hissəsi kimi
15. Ekskursiyada psixoloji elementlər
16. Ekskursiya dərkətmə prosesi kimi
17. Ekskursiyada induktiv və deduktiv dərkətmə metodları
18. Ekskursiya rəhbərinin işi
19. Ekskursiya rəhbərinin şəxsiyyəti
20. Ekskursiya rəhbərinin təşkilatçılıq qabiliyyəti
21. Ekskursiya rəhbərinin bilik, bacarıq və vərdisləri
22. Ekskursiya rəhbərinin qrupla tanışlığı
23. Ekskursiya vaxtına riayət edilməsi
24. Ekskursiyada şifahi nitqin əsas xüsusiyyətləri
25. Ekskursiyada nitqin görmə elementləri
26. Ekskursiya obyektlərinin seçimi və istifadəsi
27. Ekskursiyada metodiki üsulların təsnifatı
28. Ekskursiyanın təşkili texnologiyası
29. Ekskursiyada hazırlıq işinin təşkili
30. Ekskursiya mövzusunun, məqsədini müəyyən etmək
31. Ekskursiya obyektlərinin seçilməsi və öyrənilməsi
32. Ekskursiya marşrutunun tərtibi
33. Ekskursiyanın aparılması və onun əsas üsulları
34. Ekskursiyanın keçirilməsinin bəzi texniki məsələləri
35. Ekskursiya rəhbəri və sürücü
36. Şəhər üzrə icmal ekskursiyanın aparılmasının metodoloji üsulları
37. Təbiətşünaslıq ekskursiyaları, onların təsnifatı
38. Ədəbi mövzularda ekskursiyalar
39. Memarlıq-şəhərsalma ekskursiyalarının təsnifatı
40. İstirahət yerlərində ekskursiya xidmətinin təşkili
41. Səyahət edən turistlərə nəqliyyat xidməti
42. Turist təşkilatında dispetçer xidməti

I Kollokvium sualları

1. Turist marşrutlarının növləri
2. Turist marşrutlarının yaradılmasına təsir edən amillər
3. Fərdi və zərf turları
4. Turun istehlak xüsusiyyətləri və qonaqpərvərlik
5. Turların lahiyəşdirilməsi
6. Turların lahiyəşdirilməsi zamanı tələblər
7. Turların formalaşdırılmasındakı resurslar
8. Turların formalaşdırılmasındakı resursların planlaşdırılması
9. Ekskursiya nəzəriyyəsinin yaranması
10. Ekskursiya haqqında anlayış
11. Ekskursiya fəaliyyət növü və ünsiyyət forması kimi
12. Ekskursiyanın funksiyaları və əlamətləri
13. Ekskursiya mövzusunun mahiyyəti
14. Ekskursiya obyektlərinin təsnifatı
15. Ekskursiya pedoqoji prosesin bir hissəsi kimi

II kollokvium sualları

1. Ekskursiyada psixoloji elementlər
2. Ekskursiya dərkətmə prosesi kimi
3. Ekskursiyada induktiv və deduktiv dərkətmə metodları
4. Ekskursiyada məntiqlik
5. Ekskursiya rəhbərinin işi
6. Ekskursiya rəhbərinin şəxsiyyəti
7. Ekskursiya rəhbərinin təşkilatçılıq qabiliyyəti
8. Ekskursiya rəhbərinin bilik, bacarıq və vərdisləri
9. Ekskursiya rəhbərinin qrupla tanışlığı
10. Ekskursiya vaxtına riayət edilməsi
11. Ekskursiyada şifahi nitqin əsas xüsusiyyətləri
12. Ekskursiyada nitqin görmə elementləri
13. Ekskursiya mövzusunun, məqsədini müəyyən etmək
14. Ekskursiya mövzusunun, məqsədini müəyyən etmək, mövzunun seçilməsi
15. Ekskursiyada metodiki üsulların təsnifatı

"Turizm marşrutları və ekskursiya işinin təşkili" fənninin sillabusu "Turizm işinin təşkili ixtisası Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi elmi metodiki şurasının coğrafiya bölməsinin 2006- ci il 12 dekabr 2 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmiş proqram toplusu

Sillabus "Coğrafiya və onun tədrisi metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir. (14 fevral 2025-ci il, protokol № 07).

Fənn müəllimi:

b/m C.R.Əliyev

Kafedra müdiri:

dos.S.Q.Əzizov